

**DE FINANCIËLE RESULTATEN VAN EEN AANTAL FRUIT-
TEELTBEDRIJVEN IN 1970 EN 1971.**

Interne nota 183

L 5
183
A

December 1972

Niet voor publikatie - Nadruk verboden

2171287

DE FINANCIËLE RESULTATEN VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN 1970 EN 1971

1. Representativiteit

De cijfers voor dit overzicht zijn afkomstig van bedrijven waarvan door het LEI een bedrijfsboekhouding wordt bijgehouden ten behoeve van het onderzoek. De fruittelers verstrekken aan het LEI gedetailleerde gegevens betreffende ontvangsten en uitgaven, arbeid- en materiaalverbruik en opbrengsten. Daar het verstrekken van deze gegevens en met name het noteren van de gewerkte uren en het materiaalverbruik veel aandacht vraagt van de fruitteler, zullen slechts die fruittelers bereid zijn aan deze bedrijfsboekhouding deel te nemen, die ook werkelijk belangstelling hebben voor het economische onderzoek. De cijfers kunnen dus niet gezien worden als representatief voor de gehele Nederlandse fruitteelt. Door de hierboven vermelde omstandigheden heeft een selectie plaats ten gunste van de betere bedrijven, hetgeen echter niet wil zeggen dat alleen goede en zeer goede bedrijven in het onderzoek zijn betrokken. Verschillende overwegingen hebben tot de keuze van deze bedrijven geleid. Ook de verschillen in uitkomsten tussen de gebieden kunnen evenmin als representatief worden gezien. Vooral van de Betuwe dienen de resultaten met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd, daar de gemiddelde resultaten van dit gebied slechts op een 3-tal bedrijven betrekking hebben.

Daar echter in beide jaren dezelfde bedrijven in het onderzoek zijn opgenomen, geven de cijfers wel een beeld van de ontwikkeling van de financiële resultaten in beide jaren.

Uit de gemiddelde oppervlakte jonge boomgaard op de bedrijven in het zuidwesten van het land blijkt dat op deze bedrijven op flinke schaal aan de modernisering van de beplanting wordt gewerkt. Op de bedrijven in de Noordoostpolder komt de noodzaak tot vervanging van de bestaande beplantingen steeds duidelijker aan de orde, wat blijkt uit de toeneming van het percentage jonge beplantingen. Op de bedrijven in Oostelijk Flevoland die gestart zijn in de jaren 1966 t/m 1968 heeft een groot deel van de beplantingen het volwassen stadium nog niet bereikt.

2. De berekening van de resultaten

De resultaten zijn berekend overeenkomstig de bij het LEI gebruikelijke methode. Deze houdt in dat de berekening van de rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen gebaseerd is op de vervangingswaarde en dat de handenarbeid van de ondernemer en andere niet-betaalde krachten is gewaardeerd.

De vervangingswaarde van de duurzame produktiemiddelen, met uitzondering van de beplantingen, kan aan de hand van de in het betreffende jaar geldende bouw- of aankooprijzen vrij eenvoudig worden vastgesteld.

Voor wat betreft de plantopstanden heeft de waardering plaatsgehad op basis van de normatief berekende stichtingskosten op het prijspeil van het betrokken seizoen.

Ten einde de invloed van deze waarderingen op de bedrijfsuitkomsten duidelijk te laten uitkomen zijn zowel de afschrijvingen van de in produktie zijnde beplantingen als de waardevermeerdering (aanwas) van de jonge beplantingen afzonderlijk tot uitdrukking gebracht. De afschrijvingen van de overige duurzame produktiemiddelen zijn bij de kosten opgenomen.

De berekening van de rentekosten is gebaseerd op een rentepercentage van 6,5% in 1970 en 7,5% in 1971.

3. De resultaten

Een samenvatting van de berekende gemiddelde bedrijfsresultaten is gegeven in tabel 1. Voor een nadere specificatie van de diverse cijfers wordt verwezen naar de bijlagen 1 en 2.

Bij een nadere beschouwing van de bedrijfsresultaten vallen allereerst op de zeer gunstige uitkomsten van de bedrijven in Oostelijk Flevoland. Deze bedrijven waarvan de beplantingen niet ouder zijn dan zes jaren behalen zeer hoge kg- en geldopbrengsten. Toch vertoonden de resultaten van de bedrijven in Oostelijk Flevoland, ondanks de beduidend hogere opbrengsten, een achteruitgang ten opzichte van 1970. Dit is voornamelijk het gevolg van de sterk gestegen kosten. De opbrengsten stegen weliswaar met 32% maar de kosten waren in 1971 bijna 50% hoger dan in 1970.

Ook tussen de andere gebieden blijken grote verschillen in het niveau en de ontwikkeling van de bedrijfsuitkomsten te bestaan. De uitkomsten van de bedrijven in het zuidwesten waren in 1971 duidelijk beter dan in 1970. Voor het eerst sinds het begin van de crisis in de fruitteelt werd op deze groep van bedrijven weer een positief netto-resultaat behaald. De kg-opbrengst per ha steeg ruim 7 ton, terwijl de gem. prijs 3 cent per kg. hoger uitkwam dan in 1970. Voornamelijk als gevolg van deze twee factoren vertoonde de geldopbrengst per ha een stijging van niet minder dan 55%. (Zie bijlage 2) Weliswaar stegen, mede onder invloed van de hogere kg-opbrengst, ook de kosten met bijna 30%, doch per saldo resulteerde een verbetering van het netto-resultaat van \pm f 14 000,- per bedrijf.

Door de gunstige uitkomsten van het bewaarstizoen in 1970 waren de bedrijfsresultaten in de Betuwe en de N.O.P. - gebieden waar het bewaren relatief een belangrijke plaats inneemt - beter dan in het zuidwesten. In 1971 vertoonde de bewaring minder goede uitkomsten zodat deze vooruitgang verloren ging. Desondanks behaalden de N.O.P.-bedrijven, dankzij de beduidend hogere kg-opbrengst per ha, ook in 1971 een positief

Tabel 1. De gemiddelde bedrijfsresultaten in 1970 en 1971

	Zuidwesten 13 bedrijven		Betuwe 3 bedrijven		N.O.P. 7 bedrijven		Oost-Flevoland 5 bedrijven	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Gem. opp. in aren	9,20	8,75	14,94	13,90	10,51	10,51	9,97	9,97
Jonge aanplant in %	40	38	17	12	17	31	94	45
Fruïtopbrengsten	47 940	73 430	130 150	116 830	111 070	117 810	104 340	153 620
Aanwas plantopstand	14 380	10 080	7 230	6 770	7 210	11 840	17 100	7 400
Uitkering hagelverzekering	3 230	13 010	2 410	-	-	4 400	1 200	1 250
Overige opbrengsten	170	880	1 360	1 480	7 150	5 320	1 740	1 390
Totaal opbrengsten	65 720	97 400	141 150	125 080	125 430	139 370	124 380	163 660
Totaal kosten	79 220	96 870	141 620	145 660	117 700	133 300	88 750	132 190
Netto-resultaat in guldens	13 490	530	470	20 580	7 734	6 070	35 630	31 470
Netto-resultaat in % v.d. kosten	17	1	0	14	7	5	40	24
Gem. arbeidskosten/uur	5.11	5.64	5.53	6.53	5.02	5.42	5.11	5.65
Arbeidsinkomen/uur	1.16	5.96	5.05	1.66	6.72	6.30	13.21	10.98

bedrijfsresultaat. In de Betuwe echter verslechterde het netto-resultaat in % van de kosten van 0% in 1970 tot -/- 14% in 1971.

Daar op verscheidene bedrijven door de ondernemers geen of slechts weinig arbeid is verricht (b.v. onderdeel van een landbouwbedrijf) vormt het arbeidsinkomen van de ondernemer geen juiste vergelijkingsmaatstaf. In plaats hiervan is het arbeidsinkomen per gewerkt uur berekend (netto-overschot + arbeidskosten gedeeld door het totaal aantal gewerkte uren). Ter vergelijking zijn tevens de gemiddelde arbeidskosten per uur weergegeven.

4. Liquide middelen

Van de in het onderzoek opgenomen bedrijven zijn geen balansen ter beschikking, zodat ook geen gegevens beschikbaar zijn over aflossingsverplichtingen en besparingen. Wel is in de meeste gevallen bekend welk bedrag aan rente is betaald. In dit verband moet hier dus volstaan worden met een berekening van de liquide middelen die uit de produktie zijn vrijgekomen (de z.g. cash flow-berekening), mede omdat inkomsten buiten bedrijf niet bekend zijn. Hierbij wordt het saldo bepaald van de ontvangsten en de betaalde kosten (incl. betaalde rente doch exclusief aflossingen en investeringen). Uit de dan resterende liquide middelen moet de fruitteiler, voor zover geen andere inkomstenbronnen aanwezig zijn, het levensonderhoud van zijn gezin bekostigen, zijn aflossingsverplichtingen voldoen en moeten de noodzakelijke investeringen en/of reserveringen voor toekomstige vervangingen plaatshebben. Zoals hiervoor reeds is gesteld werkt op vele bedrijven de ondernemer niet of slechts gedeeltelijk mee, waardoor op deze bedrijven in verhouding meer betaalde krachten en dus hogere betaalde kosten voorkomen. Ten einde voor alle bedrijven vergelijkbare omstandigheden te scheppen, is het berekende loon voor de ondernemer als afzonderlijke post op het saldo van uitgaven en ontvangsten in mindering gebracht. Daar de waardering plaatsheeft op basis van het loon van een betaalde arbeider, wordt in feite de post levensonderhoud van de fruitteiler en zijn gezin gesteld op het loon van een betaalde arbeider, waarbij in die gevallen dat de ondernemer niet of slechts gedeeltelijk meewerkt, deze post ook in verhouding lager is gesteld, mede omdat in deze gevallen veelal wel sprake zal zijn van inkomsten buiten het fruitbedrijf. Deze berekening is gegeven in tabel 2.

Na aftrek van de op deze wijze berekende kosten van het levensonderhoud van de fruitteiler en zijn gezin, blijkt het saldo van de liquide middelen uiteen te lopen van f 14 000,- tot f 50 000,- per bedrijf. Het aldus verkregen saldo geeft dus weer het bedrag dat aan liquide middelen is vrijgekomen. Enerzijds kan dit bedrag worden gezien als een beloning voor het geïnvesteerde eigen vermogen, de beloning van de ondernemersfunctie en de ruimte die beschikbaar is voor afschrijvingen op de aanwezige duurzame produktiemiddelen, anderzijds moeten hieruit de aflossingsverplichtingen, de investeringen en eventuele reserveringen geschieden.

Tabel 2. Beschikbaar gekomen liquide middelen gem. per bedrijf en per ha

	Zuidwesten		Betuwe		N.O.P.		Oost-Flevoland	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Geldopbrengsten	51 340	87 320	133 920	118 310	118 220	127 530	107 290	156 260
Af: betaalde kosten	43 820	57 840	87 040	93 220	68 380	82 630	57 930	90 520
	7 520	29 470	46 880	25 090	49 840	44 900	49 360	65 740
Af: berekend loon ondernemer	6 780	8 960	10 000	10 800	14 870	15 120	15 000	14 880
Saldo	740	20 510	36 880	14 290	34 970	29 780	34 360	50 860
Saldo per ha	60	2 340	2 470	1 030	3 330	2 830	3 450	5 100

5. De spreiding van de resultaten

In bijlage 3 is de spreiding over de 28 bedrijven vermeld van de volgende kengetallen:

- netto-overschot in % van de kosten;
- arbeidsinkomen per uur;
- beschikbaar gekomen liquide middelen per ha, na aftrek van het
- berekende loon van de ondernemer.

Het blijkt dat het aantal winstgevende bedrijven is gestegen van 54% in 1970 tot 64% in 1971.

Het arbeidsinkomen per uur bleek in 1970 op 21% van de bedrijven negatief te zijn. In 1971 was dit nog slechts op 7% van de bedrijven het geval. Voor een vergelijking met de gemiddelde arbeidskosten per uur wordt verwezen naar tabel 1.

Verder blijkt dat in 1970 op 21% van de bedrijven het bedrag aan beschikbaar gekomen liquiditeiten negatief was. In 1971 bereikten op dit punt alle bedrijven een positief resultaat.

December 1972

Afdeling Tuinbouw
Sectie Fruitteelt
J. Goedegebure

BIJLAGE 1

De gemiddelde bedrijfsresultaten

	Zuidwesten		Betuwe		N.O.P.		Oost-Flevoland	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Gem. oppervlakte in are	9,20	8,75	14,94	13,90	10,51	10,51	9,97	9,97
w.v. jonge boomgaard in %	40	38	17	12	17	31	94	45
Opbrengsten								
Fruitopbrengsten	47 940	73 430	130 150	116 830	111 070	117 810	104 340	153 620
Aanwas plantopstand	14 380	10 080	7 230	6 770	7 210	11 840	17 100	7 400
Uitkering hagelverzekering	3 230	13 010	2 410	-	-	4 400	1 200	1 250
Overige opbrengsten	170	880	1 360	1 480	7 150	5 320	1 740	1 390
Totaal opbrengsten	65 720	97 400	141 150	125 080	125 430	139 370	124 380	163 660
Kosten								
Rente, pacht, huren	16 210	18 040	22 970	23 870	17 300	19 360	17 730	22 490
Afschrijving	11 000	12 380	23 250	24 540	22 600	21 100	4 400	9 860
(w.v. plantopstand)	(6 690)	(7 290)	(16 170)	(15 920)	(13 430)	(11 300)	(630)	(5 050)
Overige vaste kosten	9 190	9 950	11 640	11 840	10 850	11 060	9 500	12 920
Materialen	11 850	10 330	15 610	14 470	12 260	13 820	9 600	10 190
Arbeidskosten	17 540	23 150	34 330	36 410	32 130	39 610	22 380	34 140
Bewaren en sorteren door derden	8 450	14 110	20 300	21 840	8 070	11 520	12 600	25 140
Vracht, fusthuur, veilingkosten	4 980	8 910	13 520	12 690	14 490	16 830	12 540	17 450
Totaal kosten	79 220	96 870	141 620	145 660	117 700	133 300	88 750	132 190
Netto-resultaat in glds	13 400	530	470	20 580	7 730	6 070	35 630	31 470
id. in % van de kosten	17	1	0	14	7	5	40	24
Arbeidsbezetting in manjaren:								
ondernemer	0.5	0.5	0.7	0.6	1.0	0.9	1.0	1.0
gezinsleden	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.4	0.2	0.2
vreemd personeel	1.2	1.3	1.8	1.5	1.8	2.1	1.0	1.6
Totaal	1.8	1.9	2.6	2.2	3.1	3.4	2.2	2.8

De gemiddelde bedrijfsresultaten per ha

	Zuidwesten		Betuwe		N.O.P.		Oost-Flevoland	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Gem. oppervlakte in are	9.20	8.75	14.94	13.90	10.51	10.51	9.97	9.97
w.v. jonge boomgaard in %	40	38	17	12	17	31	94	45
Opbrengsten								
Fruitoopbrengsten	5 210	8 390	8 710	8 400	10 570	11 210	10 470	15 410
Aanwas plantopstand	1 560	1 150	480	490	690	1 130	1 720	740
Uitkering hagelverzekering	350	1 490	160	-	-	420	120	130
Overige opbrengsten	20	100	100	110	680	500	170	140
Totaal opbrengsten	7 140	11 130	9 450	9 000	11 940	13 260	12 480	16 420
Kosten								
Rente, pacht, huren	1 760	2 060	1 540	1 720	1 640	1 840	1 780	2 260
Afschrijving	1 200	1 410	1 560	1 770	2 150	2 010	440	990
(w.v. plantopstand)	(730)	(830)	(1 080)	(1 150)	(1 280)	(1 080)	(60)	(510)
Overige vaste kosten	1 000	1 140	780	850	1 030	1 050	950	1 300
Materialen	1 290	1 180	1 040	1 040	1 170	1 310	960	1 020
Arbeidskosten	1 910	2 650	2 300	2 620	3 060	3 770	2 250	3 420
Bewaren en sorteren door derden	920	1 610	1 360	1 570	770	1 100	1 260	2 520
Vracht, fusthuur, veilingkosten	530	1 020	900	910	1 380	1 600	1 260	1 750
Totaal kosten	8 610	11 070	9 480	10 480	11 200	12 680	8 900	13 260
Netto-resultaat in glds	1 470	60	30	1 480	740	580	3 580	3 160
id. in % v.d. kosten	17	1	0	14	7	5	40	24
Arbeidsbezetting in manjaren	0.20	0.22	0.17	0.16	0.29	0.32	0.22	0.27
Kg-opbrengst per ha (verkocht)								
- appelen	12 480	19 160	22 360	25 160	23 440	28 900	23 100	33 580
- peren	2 630	3 540	1 480	400	1 930	2 640	50	80
totaal	15 110	22 700	23 840	25 560	25 370	31 540	23 150	33 660
Gemiddelde prijs								
- appelen	33	35	35	31	41	34	41	41
- peren	44	53	31	48	45	53	33	58

BIJLAGE 3

Spreiding van de resultaten

Netto-overschot in % van de kosten

	1970	1971
min 50 - min 40	1	1
min 40 - min 30	1	1
min 30 - min 20	5	1
min 20 - min 10	4	4
min 10 - 0	2	4
0 - 10	5	8
10 - 20	1	4
20 - 30	4	5
30 - 40	3	
40 - 50	1	
> 50	1	1

13 (46%)

10 (36%)

15 (54%)

18 (64%)

Arbeidsinkomen per uur (in glds)

	1970	1971
min f 6,- - min f 4,-	1	1
min f 4,- - min f 2,-	3	-
min f 2,- - f 0,-	2	1
f 0,- - f 2,-	3	-
f 2,- - f 4,-	2	6
f 4,- - f 6,-	7	4
f 6,- - f 8,-	1	7
f 8,- - f 10,-	2	4
f 10,- - f 12,-	2	3
f 12,- - f 14,-	3	-
f 14,- - f 16,-	2	1
> f 16,-		1

6 (21%)

2 (7%)

22 (79%)

26 (93%)

Beschikbaar gekomen liquide middelen per ha

	1970	1971
> min 2000	1	
min 2000 - min 1500	-	
min 1500 - min 1000	3	0
min 1000 - min 500	1	
min 500 - 0	1	
0 - 500	2	1
500 - 1000	2	3
1000 - 1500	4	4
1500 - 2000	3	-
2000 - 2500	1	4
2500 - 3000	2	5
3000 - 3500	-	2
3500 - 4000	4	2
4000 - 4500	-	1
4500 - 5000	3	3
> 5000	1	3

6 (21%)

0 (0%)

22 (79%)

28 (100%)